

המוקד להגנת הפרט
HAMOKED Center for the Defence of the Individual
هموكيد - مركز الدفاع عن الفرد

תאריך: 5.8.2013
בתשובה נא לציין: 71104

לכבוד
הועדה הבינמשרדית לעניינים הומניטאריים
באמצעות לשכת רשות האוכלוסין בירושלים המזרחית
וואדי ג'וז 49
ירושלים

ביד

לחברי הוועדה הנכבדה שלום רב,

הנדון: בקשה להסדרת מעמדו של הקטין ג', מחוסר מעמד
אפוטרופוסים במינוי בית משפט: ח' ס', ת"ז, וא' ס',
ת"ז

בשם מרשיי, בני הזוג ס' שפרטיהם בכותרת, הריני לפנות לוועדה הנכבדה בבקשה להסדרת מעמדו בישראל של הילד ג', מחוסר כל מעמד בעולם המצוי בחזקתם – כמשפחה אומנת וכאפוטרופוסיו של הילד – מן הטעמים ההומניטאריים שיפורטו להלן. יפויי כוח ות"ז של בני הזוג ס' מצ"ב.

הקדמה

בקשה זו המוגשת היום לוועדה הבינמשרדית לעניינים הומניטאריים, עוסקת בילד שנולד לאם תושבת הגדה המערבית ולאב לא ידוע. הילד נולד לאימו בעודה מרצה עונש מאסר בבית הכלא נווה תרצה. יצוין, כי הילד שגדל בתחילה בין כותלי בית הכלא והושם לאחר מכן במצוות בית המשפט לענייני משפחה במשפחת אומנה, מצוי מטבע הדברים מיום היוולדו ועד היום בפיקוחן של הרשויות הישראליות. דא עקא, למרבה הצער והתדהמה, למרות שרשויות המדינה מודעות לקיומו של הילד ולמצבו הקשה מרגע לידתו, לא טרחה או השכילה אף אחת מהרשויות הרבות שהילד היה בפיקוחן ותחת אחריותן להסדיר את מעמדו החוקי בישראל עד עצם היום הזה. כפי שיפורט בהרחבה בגוף הבקשה, אי רישומו ואי הסדרת מעמדו החוקי של ג' בישראל במשך שנים כה רבות, הוא מחדל קשה, של הרשויות שהילד היה מצוי תחת פיקוחן, ועל כן יש להסירו במהירות האפשרית ויפה שעה אחת קודם.

סיפורו של הילד ג'

1. הילד ג', נולד ביום 16.10.2001 בבית החולים אסף הרופא, לגבי נ' ר', תושבת השטחים, ת"ז _____ . כאמור בפתח הדברים עובר ללידה ולאחריה ריצתה נ' עונש מאסר בכלא נווה תרצה.
2. יצוין כבר עתה, כי נ' מוכרת לרשויות הרווחה עוד מהתקופה שקדמה לכניסתה לבית הכלא. מדובר באשה אומללה שנישאה בגיל 15.5 לגבר המבוגר ממנה ב-12 שנים וילדה לו שלושה ילדים. ברבות השנים הידרדרה נ' לזנות והתמכרה לסמים קשים. נוכח מצבה הקשה של המשפחה, שהו ילדיה של נ' בבית יתומים עד שהועברו לרשותו של אביהם לאחר שהאחרון התגרש ממנה ונישא לאישה אחרת.
3. שנתיים לפני מאסרה בכלא נווה תרצה הכירה נ' אדם בשם ח' ג', תושב ישראל, והתגוררה עמו. מערכת היחסים שניהלו ביניהם נ' ובן זוגה ח', הייתה מורכבת ואלימה, ולאחר שני תקופה את ח' בסכין, ובעודה בהריון, היא נשפטה ונכלאה למספר שנים.
4. כשכרעה ללדת, הובאה נ' מהכלא לביה"ח אסף הרופא ולאחר הלידה היא שבה לכלא נווה תרצה עם הבן שנולד לה להמשך ריצוי עונש המאסר שנגזר עליה. כפי שיפורט בהרחבה בהמשך, **בלידתו הונפקה לג' בבית החולים אסף הרופא הודעת לידת חי הכוללת פרטים כוזבים.**
  - תעודת הלידה של ג' מצ"ב ומסומנת א.
  - טופס שחרור מבית החולים מצ"ב ומסומן ב.
5. לאחר לידתו, שהה ג' כשנה וחצי בין כותלי בית הכלא, לצד אמו נ'. בחודש אפריל 2003 השתחררה נ' מהכלא. לדאבון לב, חרף העובדה שבין כותלי הכלא קיבלה נ' הדרכה וליווי צמוד בדבר אופן הטיפול בתינוק, דיווחו המטפלות במעון הכלא כי הילד ג' הוזנח ע"י נ', וגם הסוהרות דיווחו מספר פעמים על היעדר טיפול ראוי בג' מצד נ'.
6. עם שחרורה מהכלא, בחודש אפריל 2003, חזרה נ' להתגורר עם בן זוגה דאז, ח'. ברם, כבר כעבור מספר ימים שוב הסתכסכו נ' וח', ונ' עזבה את הבית כשהיא מותירה את בנה התינוק עם ח'. יצוין כבר כעת, כי מאז עזיבתה את ג' בשנת 2003 ועד היום לא יצרה נ' כל קשר עם בנה ג'. עוד יודגש כי מקום המצאה של האם אינו ידוע לרשויות הרווחה שמזה מספר שנים איבדו כל קשר עימה. עניין זה עולה מהמסמכים הרבים שצורפו לבקשה.
7. לעומת נ' שהתכחשה לבנה ונתקה עימו כל מגע, ח' בן זוגה, דווקא אהב את ג' ואף ביקש להמשיך ולגדל אותו בגפו. ברם, מהר מאוד גילה ח' כי הוא אינו מסוגל לכך. הוא נאלץ לשוב ולבקש ממכרים שונים לשמור על התינוק במשך היום כאשר הוא בעבודה, מאחר שלא יכול היה לצמצם את היקף שעות עבודתו. על פי דו"ח של פקידת הסעד מאותה העת הגבי לינא סבאח, מצבו הרגשי של ג' באותה תקופה היה בלתי יציב.
  - דו"ח פקידת הסעד הגבי לינא סבאח מצ"ב ומסומן ג.

8. בעקבות הקשיים בהם נתקל, פנה ח' ביום 25.5.2003 ללשכת הרווחה בוואדי ג'וז בירושלים, וביקש סיוע במציאת סידור עבור הילד. ביום 24.6.2003 סודר ג' אצל משפחה אומנת, משפחת ס' שפרטיה בכותרת, סידור אשר קיבל תוקף של צו בית משפט (ת.נ. 765/03).

9. יצוין כי גם לאחר השמתו של ג' באומנה, הקפיד ח' לשמור על קשר טוב ויציב עם ג': הוא היה מתקשר למשפחה האומנת ומברר לגבי שלומו של ג' בעקביות, ואף היה מארח אותו מידי מספר שבועות בביתו. הקשר עם הילד נשמר גם לאחר שח' נישא לאשתו ג'. בנוסף ניסה ח' בשלב מסוים להסדיר את מעמדו של ג' בישראל. ברם, במסגרת הנסיונות להסדרת מעמדו של הילד הופנה ח' לעריכת בדיקת רקמות לצורך קביעת אבהותו על ג'. לתדהמתו של ח' העלתה הבדיקה כי הוא, ח', אינו אביו הביולוגי של הילד.

10. למרות תוצאות הבדיקה, המשיך ח', שנקשר לג', לשמור עימו על קשר טוב. קשר זה נשמר עד לאחר לידת בנו של ח', ב'. לאחר לידתו של ב' ובלחץ אשתו ג' פסקו אט אט הביקורים של ג' בביתו של ח' ובשלב מסוים הקשר עימו נותק לחלוטין. כתוצאה מכך חווה ג' נטישה קשה נוספת ונותר ללא דמות אם או אב, ומשפחתו היחידה בעולם נותרה למעשה משפחתו האומנת, משפחת ס'.

משפחה האומנת של ג'

11. מיום השמתו של ג' בשנת 2003 בבית משפחת ס' מבית חנינא, מהווה עבורו משפחת ס' מסגרת חמה ותומכת. לאחר שנים בהם חודשה מפעם לפעם ההשמה במשפחת ס' ניתן ביום 28.5.2012 צו אפוטרופסות על ידי בית המשפט לענייני משפחה בירושלים אשר מינה את בני הזוג ס' כאפוטרופוסים על ג' מכאן ואילך, כל עוד הוא ממשיך לשהות אצלם כמשפחה אומנת – תמ"ש 51885-05-12.

צו האפוטרופסות מצ"ב ומסומן ד.

12. יודגש, כי על אף החום והאהבה שמעניקה לג' משפחת ס', המצוקה הקשה בה מצוי ג' נוכח נטישתו על ידי אמו ובשנית על ידי ח' כמו גם אי הוודאות וחוסר הביטחון באשר לעתידו ברורה ועולה מכלל המסמכים בעניינו. חוויות ומצוקות צילקו קשות את נפשו של הילד ונראה כי הוא מצוי במצוקה קשה שעם השנים אך הולכת וגוברת.

13. יצוין כי בתחילת דרכו במשפחת ס', תואר מצבו הרגשי וההתפתחותי של ג' כ"טוב ויציב" והוא תואר כילד "חכם ונחמד, התפתחותו תקינה, מגיע (לגן, ב.א.) נקי ושמח ונראה תמיד במצב נפשי טוב. ג' ילד חברותי שיוצר קשרים עם אנשים ולא נרתע מאנשים זרים, ילד נחמד שקל מאוד לאהוב אותו ולהתחבר אליו". כפי שעולה מדו"ח מנחת אומנה מהתקופה הראשונה בבית ס', דמותו של ח' הייתה חשובה לילד ביותר.

העתיקי בקשה להארכת צו נזקקות מיום 18.1.2006 ודו"ח עו"ס מנחת אומנה, גיידא נאסר מאותה התקופה, מצ"ב ומסומנים בהתאמה ה-1.

14. ברם, ברבות השנים ובחלוף הזמן, נראה על פי דיווחי משפחת ס' ופקיד הסעד המלווה את המשפחה, כי ג' מפתח בעיות התנהגות קשות. מדו"ח פקיד הסעד מיום 26.1.2011, עולה בין

השאר, כי "לפי דיווחי המשפחה האומנת, ג' עסוק בלהבין מי הם הוריו". לאור כל קשיים אלו שהתעוררו אצל ג', הועבר הילד למעקב פסיכולוגי אצל ד"ר יוסף נאשף, פסיכולוג קליני-חינוכי.

15. על פי הדו"ח של ד"ר יוסף נאשף, ג' הוא "ילד נחמד, יפה, אשר התאמץ לשתף פעולה עם הבודק לפי יכולתו", אולם, הצביע על קשיים התפתחותיים וקוגניטיביים שונים. על פי הדו"ח:

"הבלבול והחשיבה האסוציאטיבית מעידים עד כמה הזהות לא בנויה, הוא מתקשה לסמוך על האחר, ונשאר עסוק בנושאים קיומיים, מוצף ומתפקד נמוך מהפוטנציאל שלו... נושא הבית והמשפחה טעון במיוחד. אין בית אחיד... ואין חוויה של יחד, כל אחד חי את עצמו לעצמו. **אין תחושה של שייכות. אין בטחון בסיסי מספיק, שיכול לאפשר תהליך התפתחותי.** על כן נשאר תקוע במקום שצרכים בסיסיים לא מסופקים, ומרגיש לבד. בעמדה קיומית כזו, נוטה 'לעשות בעיות' כדרך להודיע על קשייו ולגייס אחר שיהיה נוכח עבורו... **הוא חי ללא בטחון בסיסי, עסוק בחיפוש צרכים ראשוניים ובחרדות קיומיות.**"

(שם, ההדגשות הוספו, ב.א.).

הדו"ח של ד"ר יוסף נאשף בעניינו של ג' מצ"ב ז.

16. הנה כי כן, אין ספק כי תחושות אי היציבות וחוסר הביטחון המלוות את הילד האומלל מיום לידתו ועד עצם היום הזה הולכות ומחריפות ככל שהוא גדל ומתוודע למצבו הקשה.

פניית המוקד לרשות האוכלוסין

17. בשנת 2012, ולאחר שקיבלו אפוטרופסות על ג', פנתה משפחת ס' בניסיון להסדיר את מעמדו של הילד אחת ולתמיד, לארגון המוקד להגנת הפרט. בעקבות פניית המשפחה למוקד כי יסייע בידם להסדיר את מעמדו של ג' בישראל ועובר להגשת בקשה בעניינו של ג' לוועדה הבינמשרדית לעניינים הומניטאריים, פנה המוקד ביום 9.8.2012 והגיש למנכ"ל רשות האוכלוסין בקשה מקדמית לקבלת פטור מהאגרה הכרוכה בהגשת בקשה מעין זו. הבקשה לקבלת פטור מאגרה מצ"ב ומסומנת ח.

18. בעבור חודשיים – ולאחר שליחת מכתבים נוספים בעניין – שלחה לשכת רשות האוכלוסין בירושלים המזרחית ביום 24.10.2012 מענה לבקשה לקבלת פטור מאגרה. במענה נאמר כי:

הריני ליידע אותך שעל מנת לבדוק את עניין "הדרישה לפטור מאגרה והגשת בקשה למתן מעמד עבור הקטין ג' ג' שנמצא תחת חסותם של בני הזוג ס' במינוי בית משפט " מול הגורמים הרלוונטיים יש להמציא **העתק מתאים למקור מהודעת לידת חי ע"ש הקטין ג'.**

(הדגשה שלי ב.א.).

הודעת לשכת רשות האוכלוסין מצ"ב ומסומנת ט.

19. בעקבות דרישת רשות האוכלוסין להמצאת הודעת לידת חי עבור ג' כתנאי לבדיקת הבקשה לפטור מאגרה והטיפול בעניינו, פנה המוקד לפקידי לשכת הרווחה המלווים את ג' ומשפחתו האומנת מזה שנים רבות וביקש אותם להמציא לידי העתק מהודעת הלידה המבוקשת. למרבה הפליאה נענה המוקד כי מעיון בתיקו של ג' המצוי בידי רשויות הרווחה המלוות אותו מתחילת דרכו עולה כי אין בנמצא כל תיעוד לקיומה של הודעת לידת חי בעניינו. בעקבות ההודעה התמוהה שב המוקד וערך בחינה מקיפה של כלל המסמכים הנוגעים לג' והמצויים ברשותו. למרבה התדהמה התברר כי אכן לא זו בלבד שלא התקבלה במוקד כל הודעת לידת חי בעניינו של ג' אלא שמעיון בתיק שהתנהל בעניינו של ג' בבית המשפט לענייני משפחה עולה כי גם במסגרת הליכים אלו הסתפק בית המשפט לצורך זיהוי הילד, במספר זיהוי משרדי פנימי של רשויות הרווחה ותו לא.

המאבק לקבלת הודעת הלידה של ג' מבית החולים

20. בעקבות זאת, פנה המוקד כמיופה כוח של משפחת ס' למנהלת מחלקת הרשומות בבית החולים אסף הרופא, בו נולד ג', וביקש להעביר לידיו כמיופה כוחם של משפחת ס', העתק מהודעת הלידה של ג'. יצוין כי הפניה הנ"ל לביה"ח נעשתה על בסיס הנתונים שהיו ידועים למוקד באותה עת והם: תאריך לידתו של ג', מקום לידתו, שם אמו הביולוגית נ' כמו גם העובדה כי מדובר במי שריצתה במועד הלידה עונש מאסר בכלא נווה תרצה.

בקשת המוקד לקבלת הודעת לידת חי ממחלקת הרשומות בביה"ח אסף הרופא מיום 15.1.2013 מצ"ב ומסומנת י.

21. ביום 20.1.2013 פנתה הגב' שרה עבאי, מנהלת מחלקת הרשומות בביה"ח אסף הרופא, לעובדת המוקד הגב' עירית עשת, והודיעה לה כי בהתייעצות עם יועמ"ש ביה"ח ומכיוון שאין בידי המוקד מס' ת"ז של האם הביולוגית של הילד, הוחלט בביה"ח כי ללא צו של בימ"ש המורה לביה"ח להמציא את הודעת הלידה עבור ג' לא תימסר ההודעה. לטענת ביה"ח נובעת עמדתו מהצורך לשמור על "פרטיותה" של היולדת. יצוין כי כל טענות המוקד כי הסירוב למסירת הודעת הלידה למיופי כוחה של משפחת ס' אינו במקומו בפרט כאשר מדובר בהודעה המתייחסת בראש ובראשונה ליילוד ובפרט שהיא העדות היחידה לעצם לידתו וקיומו של הילד האומלל, נפלו על אוזן ערלה. למותר לציין כי התעקשותו של ביה"ח לשתף פעולה במקרה שממילא מעורר תהיות רבות, העלתה אצל המוקד סימני שאלה באשר למניעים העומדים מאחרי סירוב בית החולים לשתף פעולה עימו בעניין ולהעביר לידיו את הודעת לידה.

22. בעקבות שיחת הטלפון שב המוקד לרשויות הרווחה בבקשה לאתר את מספר הת"ז של אמו של ג'. למחרת היום אותר מספר הת"ז והמוקד שלח אותו למחלקת הרשומות בבית החולים בתקווה כי הפעם תועבר לידי הדעת הלידה של ג'.

23. ברם, משהתקבל הת"ז של נ' בביה"ח, שבה ופנתה מנהלת מחלקת הרשומות בבי"ח אסף הרופא ביום 24.1.2013 למוקד ודרשה להעביר לידיה מסמך רשמי מטעם רשויות הרווחה המאשר את פרטי הילד ג' ואימו נ'.

24. בעקבות הדרישה החדשה שב המוקד והעביר ביום 3.2.2013 מסמך רשמי לביה"ח בליווי מכתב המפרט את השלשלות האירועים ואת טיבו של המסמך שהועבר מרשויות הרווחה לידי המוקד.

המכתב מיום 3.2.2013 מצ"ב ומסומן יא.

25. ביום 12.2.2013, במסגרת שיחה שנערכה בין הגב' הר, מנהלת מחלקת קבלת הקהל בביה"ח אסף הרופא, לבין הגב' אשת מהמוקד, הודע למוקד **כי אכן על פי הרישומים המצויים בידה נרשמה בביה"ח ביום 16.10.2001 לידה של אסירה מכלא נווה תרצה בשם נ' ר' שילדה בביה"ח בן בריא**. עם זאת נמסר ע"י הגב' הר כי לעת עתה לא תוכל להעביר לידי המוקד מסמכים הנוגעים לילד ג' ואמו מן הטעם שבין מס' הת"ז שנמסר לה על ידי המוקד לבין פרטי היולדת נ' רימאווי המופעים במסמכיה אין הלימה. עוד הוסיפה הגב' הר כי הם בדקו את העניין והבירור העלה כי מס' הת"ז של נ' כפי שמופיע במסמכי ביה"ח הוא הנכון.

26. בעקבות טענות מנהלת מחלקת הקבלה בביה"ח, שב המוקד ופנה לרשויות הרווחה המלווה את משפחת ס' וגי' במשך שנים וביקש מהם להבין במה דברים אמורים וכיצד ייתכן הדבר.

הודעת לידה הכוללת פרטים כוזבים

27. ביום 24.2.2013 שב פקיד הסעד למוקד והודיע כי מבירור פנימי שערך אל מול גורמים נוספים בתוך רשויות הרווחה עולה כי ג' נולד אמנם לאמו נ' ביום 16.10.2001 בביה"ח אסף הרופא לשם הובאה על ידי שבי"ס. דא עקא, מטעם שאינו ברור לא נרשם ג' במועד הלידה תחת שמה של אמו הביולוגית אלא תחת שם ות"ז של אזרחית ישראלית העונה לשם ר' ר' – ככל הנראה חברה ישראלית של האם. יודגש כי מבדיקה שערך המוקד בעקבות ידיעה זו עולה שהגברת ר', שג' נרשם כבנה, כלל לא הובאה מכלא נווה תרצה או ילדה במועד המדובר בביה"ח אסף הרופא. וכך בעקבות הרישום הכוזב תחת שמה של אם ישראלית בעלת ת"ז ישראלית ניתן לגי' מספר ת"ז ישראלי כלכל אזרח ישראלי לכל דבר ועניין.

28. בעקבות הגילוי החדש ששפך אור שונה על התעלומה כיצד ייתכן והפרטים שבידי ביה"ח אינם תואמים את הפרטים שהיו בידי המוקד, שבה הגב' אשת מהמוקד להגנת הפרט ופנתה ביום 27.2.2013 למנהלת מחלקת הרשומות בביה"ח אסף הרופא ומסרה לה את הפרטים החדשים. בעקבות השיחה התבקשה הגב' עשת לשלוח את הפרטים החדשים לבית החולים על מנת לבחון אם אכן מדובר בפרטי הלידה של ג'.

29. במקביל המשך המוקד בניסיון לאתר מסמכים נוספים שיאששו את עמדתו כי הילד ג' נולד ביום 16.10.2001 בביה"ח אסף הרופא לנ' ר'. ואכן לידי המוקד נפל העתק מסמך רשמי של ביה"ח אסף הרופא הנושא את הכותרת "**תביעה למענק אשפוז – בדיקת רציפות ביטוח**"

30. המסמך, מאשש את טענת פקיד הסעד בעניין הרישום הכוזב והטענה כי ג' לא נרשם תחת שמה של אמו הביולוגית אלא תחת שמה של אזרחית ישראלית. כך, בין השאר, בעוד שהמסמך מציין את הגב' נ' ר' – אימו הפיקטיבית של הילד – כאמו של ג', את תאריך לידתו, משקלו ואת מספרי הת"ז הישראליים של האם ובנה, מצוין בד בבד בקצה השמאלי והעליון שלו כי מדובר ביולדת תושבת שטחים, כלומר, לא ישראלית, שאינה זכאית למענק אשפוז.

בנוסף נקבע בקצה השמאלי התחתון של המסמך כי מדובר באסירה מכלא נווה תרצה. כאמור, מבדיקה שערך המוקד עולה כי ביום הלידה 16.10.2001, לא שהתה אישה בשם ובת"ז אלו לא בביה"ח ולא בבית הכלא.

31. עם קבלת המסמך הרשמי הנושא את הפרטים הכוזבים וכשעליו מתנוססת חתימת ביה"ח שב המוקד ופנה ביום 25.4.2013 לעוה"ד הגב' רחל קליביצקי, יועמ"ש ביה"ח אסף הרופא ודרש לקבל לידי סוף סוף את הודעת הלידה.

העתק המכתב מיום 25.4.2013 מצ"ב ומסומן יב.

32. ביום 6.5.2013 הודע למוקד במסגרת שיחה טלפונית עם הגב' יפה מהלשכה המשפטית של ביה"ח, כי עניין הודעת הלידה הועבר לדיון בהנהלת ביה"ח, ולכשתקבל החלטה בעניין היא תשלח למוקד.

33. ואכן ביום 12.5.2013 התקבל מענה מטעם היועמ"ש של ביה"ח. לדאבון לב על אף הצגת המסמך הרשמי שחותמת רשמית של ביה"ח מתנוססת עליו, המשיך ביה"ח להתכחש לעניין ולטעון בתוקף כי אין בידיו רשומה רפואית התואמת את פרטי הזהות אשר הועברו לו על ידי המוקד. כמו כן נטען במכתב מביה"ח כי מדובר ברשומה רפואית ומשכך שב ביה"ח לטענתו הקודמת כי הוא דורש צו ביהמ"ש בעניין. לסיכום – ולמרות שהובהר לביה"ח במסגרת שיחות הטלפון שניהל עימו המוקד בעניין, כי המידע הגיע מידי פקיד הסעד שמטפל ומלווה את המשפחה והילד במשך שנים – שב והציע ביה"ח כי המוקד יפנה לפקיד הסעד שיטפל בעניין.

מענה ביה"ח מיום 12.5.2013 מצ"ב ומסומן יג.

34. בעקבות המענה התמוה שב המוקד ופנה ביום 13.5.2013 באמצעות הטלפון ליועמ"ש ביה"ח בניסיון להבין כיצד יכול ביה"ח לטעון כי אין בידיו רישומים המעידים על לידת הילד בשעה שמוצג לו מסמך רשמי החתום על ידו ומעיד על לידת הילד בביה"ח. בתגובה נימקה יועמ"ש ביה"ח את מכתבה בטענה כי אין באפשרותה להוכיח כי מדובר באותו ילד ולכן שבה וביקשה כי מי שיפנה אליה בבקשה יהיה פקיד הסעד שטיפל בילד.

35. בעקבות כך פנה המוקד לפקיד הסעד וביקשו לפנות בעצמו בעניין לביה"ח. בעקבות זאת, פנה פקיד הסעד המלווה את ג' ומשפחתו האומנת מזה שנים לבית החולים ביום 29.5.2013, ושלח מכתב ליועמ"ש ביה"ח ובו הוא שב ומבקש את הודעת הלידה עבור ג'.

העתק מכתב פקיד הסעד מיום 29.5.2013 מצ"ב ומסומן יד.

36. הואיל וגם לאחר שליחת הבקשה ע"י פקיד הסעד המשיך ביה"ח להשתהות במתן מענה לבקשה פנה פקיד הסעד באמצעות הטלפון ליועמ"ש ביה"ח וניסה להבין מדוע לא מתקבל גם עתה מענה לבקשה. במסגרת השיחה טענה יועמ"ש ביה"ח בפני פקיד הסעד כי הוא אינו פקיד סעד אלא עובד סוציאלי לחוק הנוער כפי שעולה ממכתב הפנייה אליה. רק לאחר שהובהר לגב' קליביצקי כי פקיד סעד ועובד סוציאלי לחוק הנוער הם היינו הך התקבלה במוקד באמצעות פקיד הסעד הודעת הלידה של ג'. ואכן, כפי שניתן לראות, הודעת הלידה, שצורפה

לעיל וסומנה א, אכן תואמת את המסמך הראשוני שהתקבל במוקד בדרך לא דרך וצורף לעיל כנספח ב.

37. כתוצאה מההתנהלות סביב הנפקת הודעת לידת החי עבור ג' כמו גם העובדה כי במשך השנים הרבות שעברו מאז לא השכילה אף אחת מכלל הרשויות שהיו מעורבות בפיקוח על הילד להסדיר את מעמדו, נותר ג' האומלל מחוסר כל מעמד עד עצם היום הזה.

38. להלן יפרטו המבקשים את החשיבות הפסיכולוגית חברתית כמו גם את החשיבות המשפטית שיש בהסדרת זהותו ומעמדו של ג' בהקדם האפשרי.

גיבוש הזהות אצל מתבגרים באומנה ואימוץ – רקע תיאורטי¹.

39. על אף שברור לכל בר דעת כי הבעיות עימן נאלצים ילדים מתבגרים באומנה להתמודד הן רבות וקשות, נבקש לפרט מעט בעניין. ילדים במצבו של ג' מתמודדים, בין השאר, עם בעיות בגיבוש זהותם, עם בעיות התנהגותיות, בעיות חברתיות ועוד כיו"ב. כמו כן ברור כי הבעיות שצוינו זה עתה, אינן אלא חלק קטן מרובד בעיות רחב בהרבה שהוא מנת חלקו של כל ילד נטול זהות ונטול ביטחון בסיסי ממשי לגבי עתידו ומעמדו בחברה בקרבה הוא חי ופועל.

40. יצוין כי במאמר חשוב שפרסם בעניין מכון סאמיט, – הפועל בפיקוח צמוד של משרד הרווחה ואחראי בין השאר על השמתם של ילדים רבים באומנה – תחת הכותרת "תהליכי גיבוש זהות אצל מתבגרים באומנה ובאימוץ" ניתן הסבר מנומק ומקיף לחשיבות שיש לגיבוש הזהות האישית אצל מתבגרים כג', הגדלים במסגרות אומנה ואימוץ. מפאת חשיבות מסקנות המאמר לעניין דכאן, נביא מתוכו מספר ציטוטים נבחרים ככתבם וכלשונם. בין השאר, מדגיש המאמר:

Rakoff (1981) מדגיש את חשיבות מקומה של ההיסטוריה האישית, המשפחתית והלאומית ביצירת תחושת המשכיות וקיום של זהות. הוא מדבר על ההרס הנפשי הצפוי אצל אלה החסרים המשכיות תרבותית היסטורית. בגיל ההתבגרות, עם התעצמות תהליכי פרידה ואינדיבידואציה.

...אריקסון (1950) מדגיש את הכרחיות ההתייחסות לחלק החברתי על מנת לאפשר ל'אני', התפתחות. כל שלב התפתחותי ואופי סיומו, תורמים נדבך חשוב למבנה האישיות והזהות העצמית... זהות כוללת את האמון שאנו רוכשים למשמעות קיומנו ולמקומנו בעולם, וכן להמשכיות ייחסנו עם העולם.

...הזהות, לדבריו, מורכבת גם ממרכיב אישי וגם משייכות הכרחית לקבוצת אנשים ע"י זיקה הסטורית או סוציאלית.

... אט אט מתהווה התשובה לשאלה "מי אני?". תהליך גיבוש זהות של הזהות נמשך על פני שנים רבות ובהעדר היכולת לגבש זהות, נפגוש בלבול זהות.

---

¹ "תהליכי גיבוש זהות אצל מתבגרים באומנה ובאימוץ", חיים דויטש, באתר מכון סאמיט כתובת האתר: http://www.summit.org.il/articles_foster ביקור אחרון: ביום 29.7.2013.

אחד התחומים המושפעים מבלבול זהות הינו: יחסים בינאישיים. קיים כבר קושי מקרבה ופחד מאובדן זהות, הקשור ביצירת קשר. **הקושי מתגבר אצל אלו שאינם בטוחים בנקודת המוצא שלהם, האישית או החברתית תרבותית...** ואם חסרה תחושה עצמית כזו הרי שהמעבר לשלב אנטימיות – בידוד, כרוכה בקשיים רבים.

...לסיכום, ניתן לומר שהפגיעה הראשונית ולעיתים המתמשכת בתחושת ההמשכיות, הקביעות והשליטה של הילד, משפיעה רבות על תהליך גיבוש הזהות בגיל ההתבגרות.

נראה לי כי המקור המרכזי לקשיים בתהליכי גיבוש הזהות המורכבים, בגיל ההתבגרות, אצל מתבגרים באומנה ובאימוץ הינו הנסיון ליצירת תחושת המשכיות. חלק ניכר מההתנהגויות והחוויות שתוארו לעיל, והמוכרות לכולנו מן העבודה בשטח, טעונות בנסיונות שונים ומגוונים ליצירה/שמירה על תחושת המשכיות. הפגיעה בתחושת הקיום הבסיסי, ביכולת השליטה וברצף ההיסטורי, משפיעה על היכולת ללמוד, ליצור קשר בינאיש.

41. ברי כי חוסר וודאות באשר למעמדו ועתידו של אדם בכוחם לערער בטחונו ושלוותו של כל אדם מן הישוב. הדברים יפים מקל וחומר כאשר מדובר בצעיר שעם לידתו נעשה לו עוול בל יתואר המטיל צל כבד על עתידו. עם כל יום שעובר והמחדל המתמשך המלווה את ג' מיום לידתו, אינו מוסר ומעמדו החוקי בישראל אינו מוסדר, אינו אלא עוד יום שמעמיק את הפגיעה בילד אומלל זה. פגיעה זו מצלקת את נפשו של הילד באופן קשה ביותר שסופו מי יישורנו. כאן המקום לשוב ולהזכיר כי עוד באבחון הפסיכולוגי שערך לג', הד"ר יוסף נאשף, וצורף לעיל הצביע ד"ר נאשף על חלק מאותם בעיות עליהן מצביע המאמר שהובא שה עתה, לצד בעיות נוספות מהן סובל ג'. עינינו הרואות, מזה מספר שנים שג' מקרין תחושת חוסר שייכות ואי ביטחון לגבי עתידו וסובל כתוצאה מכך מבעיות שונות. בעיות אלו הפוגעות באפשרותו של ג' וזכותו להתפתח כשאר בני גילו, דוחקות את הילד אל הקצה וגורמות לו לבעיות התנהגות קשות שהיה ניתן למנוע, לו היה הילד מטופל על ידי הרשויות שהתרשלו בתפקידן בעניין זה באופן מוחלט, באופן ראוי.

42. נדגיש כי מעבר לחשיבות הפסיכולוגית חברתית שיש בהסדרת והבטחת מעמדו החוקי של ג' בישראל במהירות האפשרית, עיון בחקיקה ובפסיקה הישראלית ובאמנות הבין-לאומיות עליהן חתומה מדינת ישראל מעלה, כי על הרשויות בישראל אף חלה **חובה חוקית לטפל ברישומו המהיר של ג' כתושב קבע בישראל.** נפרט.

מבחני הפסיקה לקביעת זיקתו של אדם לישראל

43. על מנת שיוכל משרד הפנים לקיים את תכליתו של חוק הכניסה לישראל ולהפעיל את שיקול דעתו בסבירות, עליו להביא בגדר שיקוליו, בין השאר, את זיקתו של הילד ג' לישראל.

44. ככל שאדם חי זמן רב יותר במדינה, כך מתרבות זיקותיו אליה ותחושת שייכותו אליה מתעצמת. נכון הדבר במיוחד כשמדובר בילד **קטן חסר אזרחות, חסר מדינה אחרת שמיים**

לידתו ועד לעצם היום הזה היה באחריותן של הרשויות הישראליות. חשיבות קיומו של קשר בין מבקש המעמד בישראל, ומרכזיות הקשר בגיבוש המעמד, באים לידי ביטוי בהוראות חוק הכניסה לישראל ובפסיקת בית המשפט בעניינו:

רישיון לשיבת קבע – להבדיל ממעשה התאזרחות - הוא יצור כלאים. מחד גיסא הוא בעל אופי קונסטטיטוטיבי המעמיד את הזכות לשיבת קבע; מאידך גיסא הוא בעל אופי דקלרטיבי, המבטא את המציאות של ישיבת הקבע... אכן "ישיבת-קבע" מעצם מהותה משמעותה מציאות חיים. הרישיון, משניתן, בא ליתן תוקף חוקי למציאות זו.

השופט ברק בבג"ץ 282/88 עווד נ' ראש הממשלה, פ"ד מב(2) 424, 426 (להלן: עניין עווד. הדגשה הוספה-ב.א.).

45. בהתאם לכך קבע בית המשפט לא פעם, כי משנעלמת מציאות זו, הרישיון לשיבת קבע פוקע מאליו (ראו: השופט ברק, שם, עמ' 427).

46. הנחת המחוקק היא כי חיים ממושכים במדינה זרה, או כלשון החוק, השתקעות בה, בין אם לוו במתן מעמד פורמאלי בין אם לאו, יוצרים מטבעם קשרים רגשיים בין הפרט לבין אותה מדינה ותושביה. כאשר עסקינן בחיים ממושכים במדינה זרה, עשוי הדבר להעיד על ניתוק הקשר בינו לבין מדינת ישראל, ולהצדיק ביטול מעמד כתושב קבע.

47. על כן, יש לגזור מידה שווה מהמבחנים אשר נקבעו בנוגע לניתוק זיקת התושבות של אנשים אשר שהו מחוץ לישראל במשך תקופה ארוכה, לקביעת המבחנים בהם נוצרת זיקת התושבות. מציאות החיים – קיום מרב הזיקות לישראל ממועד הלידה ועד למועד הגשת הבקשה והיעדרה של ארץ אחרת – כולם מלמדים על זיקת תושבות המחייבת מתן רישיון לשיבת קבע, ומבטאים, כדברי כבוד השופט ברק בעניין עווד, את "המציאות של ישיבת הקבע".

48. יודגש, כי שהותו של ג' בישראל מיום היוולדו עד היום הוא אמנם גורם מרכזי אך ודאי שלא בלעדי. מדובר בגורם אחד מתוך מכלול הגורמים המצדיקים היענות לבקשה בעניינו של ג'. גורמים נוספים התומכים במתן מעמד של קבע בהליך מזורז לילד אומלל זה הם עובדת היותו מחוסר מעמד בכל מקום בעולם לצדהיעדר אפשרות לרכוש עבורו מעמד במקום אחר זולת ישראל. כמו כן יש ליתן משקל נכבד לעובדה שאי הסדרת מעמדו בישראל אינה באשמתו אלא באשמתם הישירה של הרשויות שג' היה בפיקוחן ותחת אחריותן מיום היוולדו. בנוסף יש ליתן משקל לעובדה שהלכה למעשה – מדינת ישראל, היא בלבד ואין בלתה, היא ביתו בכל העולם כולו. כמו כן גדל ג' מהיום בו הושם באומנה בעקבות החלטת בית המשפט לענייני משפחה בביתם של מרשיי, משפחת ס' תושבי ישראל שאף קיבלו עליו אפוטרופסות.

החובה לרשום את ג' מעוגנת בדין הבין-לאומי

49. אי הסדרת מעמדו של ג' במהירות האפשרית אף מנוגדת להתחייבויות הבינלאומיות של המדינה. בסעיף 16 לאמנה הבינלאומית בדבר זכויות אזרחיות ומדיניות, 1966, שאושרה ע"י ישראל ביום 18 באוגוסט 1991 ונכנסה לתוקף לגבי ישראל ביום 3 בינואר, 1992, נקבע כי:

לכל אדם יש הזכות, כי יכירו בו, בכל מקום שהוא, כאישיות בפני החוק.

בהמשך, בסעיף 24(2) לאותה אמנה, נקבע כי:

כל ילד ירשם מיד לאחר לידתו ויישא שם.

(הדגשות שלי, ב.א.).

החובה לרישום הילד, אם כן, היא חובת הרשות. מעבר לצורך נוסף ונציין כי חובה זו אינה מותנית בשיתוף הפעולה של ההורים.

50. עוד קובע המשפט הבינלאומי, כי יש להסדיר ולשפר את מעמדם של מחוסרי האזרחות. בסעיף הראשון לאמנה בדבר מעמדם של מחוסרי אזרחות, עליה חתמה ישראל בשנת 1954 (כתב אמנה 245.1), הוגדר המושג "מחוסר אזרחות" באופן הבא:

אדם שאינו נחשב לאזרח על-ידי שום מדינה מכוח החוק הנוהג בה.

כמו כן נקבעו המקרים, בהם לא תחול האמנה:

[האמנה לא תחול] על אנשים שלגביהם יש נימוקים רציניים לסבור כי:

ביצעו פשע נגד השלום, פשע-מלחמה, או פשע נגד האנושות, כפי שהוגדר במסמכים הבין-לאומיים שנערכו לקביעת הוראות לגבי פושעים אלה;

ביצעו פשע רציני בלתי-מדיני מחוץ לתחומי ארץ מושבם לפני שקיבלו רשות להיכנס אליה;

הם אשמים במעשים הנוגדים את מטרותיו ועקרונותיו של האו"ם.

51. האמור לעיל מלמדנו, כי דרושים מעשים העולים בגדר פשעים כנגד האנושות, לשם שלילה מאדם את אשר ראוי לו כל בן אנוש – נתינות. אין ספק, כי ג' נופל בגדרי ההגדרה של "מחוסר אזרחות" על פי האמנה, ושהאמנה חלה לגביו. מכך, נגזרות מחויבויות של מדינת ישראל כלפיו, ובכלל זה של משרד הפנים:

בסעיף 27 לאמנה הוצהר כי:

המדינות המתקשרות יוציאו תעודות זהות לכל מחוסר-אזרחות שבשטחן, ושאינן בידו תעודת נסיעה בעלת תוקף. (ההדגשה הוספה, ב.א.).

עוד התחייבה המדינה בסעיף 32 לאמנה כי:

המדינות המתקשרות יקלו במידת האפשר, על מיזוגם והתאזרחותם של מחוסרי אזרחות. בייחוד יעשו את כל המאמצים על מנת להחיש את הליכי ההתאזרחות ולהפחית, כמידת האפשר, את ההיטלים וההוצאות הכרוכים בהליכים אלה (ההדגשה הוספה, ב.א.).

52. כך אנו למדים, כי ברוח ההכרה הבינלאומית בזכות לנתינות ובחשיבותה, הוכרה גם בישראל הזכות לנתינות כזכות יסוד. אי מתן מעמד של תושבת קבע לג', מעמד אשר יקנה לו ביטחון אישי ותחושת שייכות לאחר שנים כה רבות בהן הרשויות לא השכילו לתקן את העוול הנורא שנגרם לו על ידן, מהווה התעלמות ואף הפרה בוטה של התחייבויותיה הבינלאומיות של ישראל. המשך אי הסדרת מעמדו של הילד האומלל, אף הופך את הצהרות המדינה - שניתנו עת נחתמו האמנות ובמקרים מסוימים אף אושרו ונכנסו לתוקף בישראל - להבטחות ריקות מתוכן.

אי מתן מעמד לג' – פגיעה בכבוד האדם

53. בנוסף לאמור עד כה חשוב לציין כי כל יום שעובר ללא שמעמדו של ג' מוסדר באופן שיקנה לו וודאות וביטחון אינו אלא יום נוסף בו נפגעת זכותו של ג' לכבוד. ראשית, באי הסדרת מעמדו של ג', נפגעת זכותו לנתינות, כפי שהראינו לעיל. הזכות לנתינות הינה זכות בסיסית המשולבת בזכויות היסוד של האדם – לכבוד ולחירות. המדינה היא הספק המרכזי ולעיתים הבלעדי של שירותים ויתרונות רבים, הנחוצים לניהול תקין של חיים והנתינות היא גורם מכריע בקביעת רמת חייו של הפרט ואיכותם. הנתינות במדינה מאפשרת שוויון בפני החוק, הזכות לבריאות, זכות לתעסוקה ולנגישות לשירותי חירום ולמשאבים סוציו-אקונומיים. מתן מעמד רשמי לאדם מאפשר לו את היכולת להזדהות בפני הרשויות ובפני אחרים ולהיות ישות מוכרת, ישות שמותר לה לנוע ממקום למקום, ישות שניתן להסדיר עבורה מסמכי נסיעה. הנתינות, אם כן, היא מרכיב מכונן ומהותי של זהות אנושית וכבוד אנושי. הנה כי כן, היעדר מעמד הוא מצב פסול הפוגע בכבודו של האדם.

ראו: יפה זילברשץ, **האזרחות: מהי ומה תהיה?** מחקרי משפט טז (תשס"א) 55, 60-61;

Jeffery L. Blackman, **State Successions and Statelessness: the Emerging Right to Effective Nationality Under International Law**, 19 Mich. J. Int'l L. 1141 (1997-1998);

Yaffa Zilbershats, **The Human Right to Citizenship** (Ardsey, New York: Transnational publishers, 2002);

Johannes M.M. Chan; **The Right to Nationality as a Human Right** 12 [1-2] Human Rights Law Journal 1 (1991).

54. הימנעות משרד הפנים מהסדרת מעמדו של ג' באופן שיבטיח את עתידו בארץ בה הוא נולד, גדל ומתחנך ובה מתגוררת המשפחה היחידה בעולם שדואגת לו לאחר שהוא הועבר לידיה על ידי רשויות המדינה, שהתרשלו מצידן בדאגה להסדרת מעמדו, משמעותה אחת: כי משרד הפנים פועל בניגוד מוחלט לחובתו כרשות שלטונית להגן על חייו, על גופו ועל כבודו של אדם (ראו סעיפים 4 ו-11 לחוק יסוד: **כבוד האדם וחירותו**). ללא מעמד, מוגבלות זכויותיו האזרחיות של אדם ונפגעת הווייתו האנושית. אין זה פלא, אם כן, כי הקהילה הבינלאומית - לרבות מדינת ישראל - רואה במעמד תנאי בסיסי לניהול חיים בכבוד.

55. עינינו הרואות כי מבחינת עוצמת הפגיעה בזכויות היסוד של ג', הותרתו ללא מעמד אזרחי מוצק תביא לתוצאות מרחיקות לכת. באי מתן מעמד של תושבת קבע לג' תמשכנה אפוא,

זכויותיו המעוגנות בחוק יסוד: כבוד האדם וחירותו להיפגע באופן חמור, פגיעה אשר רק
תתגבר ותתעצם ברבות השנים.

56. על כן, ונוכח כל האמור מתבקשת הוועדה הנכבדה לקבל את הבקשה לרישומו של ג' במרשם
האוכלוסין במעמד של תושב קבע.

בכבוד רב,

בנימין אחסתרובה, עו"ד

לוט:

יפוי כוח משפחת ס'

ת"ז משפחת ס'

נספחים א-ד